26 СЕРПНЯ, 2026

Про належну медичну допомогу, реабілітацію, протезування

(https://centreua.org/author/ik/) Корженкова Ірина (https://centreua.org/author/ik/)

Закон № 4954-IX від 19.08.2026 (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4954-IX#Text)

На кого вплине: військовослужбовців, які перебувають на лікуванні та реабілітації; осіб, звільнених з полону; ветеранів війни та осіб з інвалідністю внаслідок війни; іноземців та осіб без громадянства, які проходять військову службу у Збройних Силах України, Нацгвардії, Держспецтрансслужбі; поліцейських, які беруть участь у бойових діях; протезистів-ортезистів і постачальників допоміжних засобів реабілітації; заклади охорони здоров'я та реабілітаційні заклади, Мінветеранів, Міноборони.

Що змінює:

- за військовослужбовцями, виведеними у розпорядження командира через потребу в лікуванні чи реабілітації, зберігається посадовий оклад за останнім місцем служби, оклад за військовим званням, надбавка за вислугу років та інші види грошового забезпечення, протягом усього строку лікування, зокрема в амбулаторних умовах, якщо вони настають одразу після стаціонарних, у закордонних клініках (у стаціонарних умовах) та під час відпустки для лікування;
- запроваджуються виплати для випадків, коли стаціонарне лікування продовжено понад 12 місяців: 100 000 грн щомісяця при тяжкій травмі, пов'язаній із захистом Батьківщини, і 50 000 грн при травмі, отриманій під час виконання обов'язків військової служби;
- зберігається виплата 100 000 грн військовослужбовцям, які перебувають у полоні, зникли безвісти, інтерновані або є заручником (крім тих, хто здався в полон добровільно);
- якщо військовослужбовець має право на винагороду за різними умовами, виплачується та, що передбачає більший розмір;
- після видання наказу про звільнення з військової служби відпустка для лікування не надається.

Змінюється порядок проходження ВЛК під час лікування:

- забороняється виписувати військовослужбовця до частини після завершення лікування без постанови ВЛК щодо придатності до служби;
- заклад охорони здоров'я або реабілітаційний заклад зобов'язаний провести військово-лікарську експертизу до завершення лікування чи реабілітації;
- строк стаціонарного лікування може бути продовжено понад 12 місяців за медичними показаннями зі збереженням забезпечення; повторний огляд ВЛК проводиться не пізніше ніж через 4 місяці з дня продовження;
- для військовослужбовців, які направлені на лікування за кордон у порядку, встановленому КМУ, і за медичними документами закордонного закладу не можуть прибути на комісію, ВЛК проводиться дистанційно;
- постанову ВЛК щодо ступеня придатності можна оскаржити в судовому порядку.

Змінюються правила протезування та забезпечення допоміжними засобами реабілітації:

- закріплюється право самостійно і вільно обрати протезиста-ортезиста, постачальника допоміжних засобів реабілітації та

суб'єкта господарювання, який надає послуги з протезування, обмежувати цей вибір заборонено;
- особи з інвалідністю внаслідок війни отримують безоплатне забезпечення допоміжними засобами реабілітації або, за власним вибором, компенсацію їхньої вартості з держбюджету;
- дозволяється самостійно придбати допоміжні засоби реабілітації, зокрема протези та ортези кінцівок підвищеної функціональності, з подальшою компенсацією вартості;
- право на протези та ортези підвищеної функціональності за кошти держбюджету поширюється на широке коло осіб: військовослужбовців ЗСУ, НГУ, СБУ, СЗР, ДПСУ, Держспецтрансслужби, резервістів, військовозобов'язаних, добровольців тероборони та добровольчих формувань громад, поліцейських, військовослужбовців МВС, УДО, Держспецзв'язку, ДСНС та інших;
- протезування та ортезування стає частиною реабілітаційного маршруту;
- при первинному забезпеченні фахівці зобов'язані навчити користуватися засобом саму людину та/або членів її сім'ї, соціального працівника чи фахівця із супроводу ветеранів;
- за потреби в періодичній підтримуючій реабілітації, зокрема при хронічному перебігу, реабілітаційні заходи продовжуються у довготривалому реабілітаційному періоді;
- забезпечення протезами може додатково фінансуватися з місцевих бюджетів, коштів юридичних і фізичних осіб та інших не заборонених джерел;
- протези та ортези кінцівок зможуть виготовляти лише фахівці, кваліфікація яких відповідає професійному стандарту «Протезист-ортезист» (набирає чинності з 1 січня 2029 року).

Розширюються гарантії лікування та реабілітації:

- лікування та реабілітація здійснюються на рівних умовах у повному обсязі за кошти державного бюджету для трьох груп: чинних військовослужбовців; іноземців та осіб без громадянства у складі ЗСУ, НГУ, Держспецтрансслужби; ветеранів війни, осіб, звільнених з полону, та іноземців, які проходили службу і отримали травму;
- військовослужбовці, а також іноземці та особи без громадянства у складі ЗСУ, НГУ, Держспецтрансслужби забезпечуються покращеним харчуванням за кошти держбюджету, оплату здійснює Міноборони за фактом надання послуги на підставі щомісячного звіту закладу;
- право на покращене харчування вперше поширюється на ветеранів, осіб, які звільнилися зі служби, осіб, звільнених з полону, та

іноземців, які отримали травму під час служби: за нормами, передбаченими для військовослужбовців, з оплатою через Мінветеранів;
- на них поширюються гарантії щодо грошового забезпечення, надання відпусток, медичного обслуговування, реабілітації, забезпечення допоміжними засобами реабілітації, покращеного харчування та права на біологічне батьківство, раніше дія профільного закону на них не поширювалася;
- до осіб з інвалідністю внаслідок війни прямо включаються ті, хто став особою з інвалідністю внаслідок травми або захворювання, одержаних під час перебування в полоні, а також ті, у кого хвороба проявилася чи загострилася після звільнення з полону;
- реабілітаційна допомога надається з урахуванням специфіки військової служби та/або наслідків перебування в полоні;
- у період дії воєнного стану поліцейські, які беруть безпосередню участь у бойових діях, забезпечують заходи з національної безпеки і оборони або виконують службові завдання в районах бойових дій, отримують гарантії, встановлені для військовослужбовців: протезування, реабілітацію, медичне обслуговування, покращене харчування та право на біологічне батьківство;
- запровадження механізму оцінювання функціонування особи за біопсихосоціальною моделлю відкладається на строк не пізніше 1 січня 2030 року.

Кабмін протягом 3 місяців зобов'язаний:

- подати до ВРУ окремий законопроєкт щодо процедури реабілітації та протезування;
- удосконалити Єдину інформаційну систему соціальної сфери для забезпечення допоміжними засобами реабілітації та виплати компенсацій самостійно придбаних засобів;
- опрацювати порядок розгляду скарг користувачів, відповідальність протезистів і виробників за неякісно надані послуги, реєстрацію постачальників у Єдиній інформаційній системі соціальної сфери;
- розглянути створення постійно діючого органу з контролю якості протезування із залученням громадських об'єднань осіб з інвалідністю та експертного середовища;
- розробити та затвердити Державну цільову програму «Врятуй Кінцівку» на 2026–2030 роки;
- розглянути можливість встановлення пожиттєвого грошового утримання в розмірі середньої зарплати по Україні для осіб, які

внаслідок вибухових травм необоротно втратили кінцівки або інший орган із встановленням інвалідності I групи.

Закон вводиться в дію через три місяці після опублікування. Вимога щодо відповідності кваліфікації протезистів-ортезистів професійному стандарту почне діяти з 1 січня 2029 року.

Що так:

- Право обрати протезиста. До цього людина фактично була прив'язана до того підприємства, куди її направили, і якість протеза залежала від випадку. Тепер вибір належить самій людині, а держава оплачує результат. Разом із можливістю самостійно придбати протез із подальшою компенсацією це створює конкуренцію на ринку, де раніше її не було, і саме конкуренція, а не адміністративний контроль, зазвичай підіймає якість.
- Заборона виписувати без постанови ВЛК закриває практику, через яку люди поверталися до частин із невирішеним питанням придатності, а потім знову потрапляли до шпиталю. Дистанційна ВЛК для тих, хто лікується за кордоном, знімає абсурдну ситуацію, коли людина мала фізично прибути в Україну на комісію, будучи нетранспортабельною.
- Розширюються гарантії для іноземців та осіб без громадянства, які служать у Силах оборони України. Людина, яка воює за Україну і втрачає кінцівку, не може мати менший обсяг прав на протезування через громадянство. Досі профільний закон на них просто не поширювався.
- Визнання наслідків полону підставою для статусу особи з інвалідністю внаслідок війни: важлива і давно очікувана норма. Захворювання, набуті в полоні, часто проявляються після звільнення, і люди роками доводили причинний зв'язок.
- Норма про збереження кінцівки нетипова для українського законодавства: вона не встановлює процедуру, а задає пріоритет системи охорони здоров'я. У поєднанні з дорученням розробити програму «Врятуй кінцівку».
- Обов'язок навчити користуватися протезом. Це важлива частина протезування, адже саме через відсутність навчання частина людей може не користуватися протезами.

ПІДТРИМАТИ РОЗВИТОК ДЕМОКРАТІЇ

Якщо ви теж прагнете зробити українську державу ефективною та демократичною, підтримайте нашу роботу внеском.
(/support/)

СХОЖІ ПУБЛІКАЦІЇ

Про державну підтримку підприємств критичної інфраструктури у зимовий період

/ аналіз рішень, аналітика, дайджести, моніторинг рішень

(https://centreua.org/monitoring-rishen/pro-derzhavnu-pidtrymku-pidpryyemstv-krytychnoyi-infrastruktury-u-zymovyj-period/)

Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення організаційно-правових умов діяльності органів і служб у справах дітей

/ аналіз рішень, аналітика, дайджести, моніторинг рішень

(https://centreua.org/monitoring-rishen/pro-vnesennya-zmin-do-deyakyh-zakonodavchyh-aktiv-ukrayiny-shhodo-vdoskonalennya-organizaczijno-pravovyh-umov-diyalnosti-organiv-i-sluzhb-u-spravah-ditej/)

Вдосконалення механізмів захисту дітей і забезпечення їхнього права на сімейне виховання

/ аналіз рішень, аналітика, дайджести, моніторинг рішень

(https://centreua.org/monitoring-rishen/vdoskonalennya-organizaczijno-pravovyh-umov-diyalnosti-organiv-i-sluzhb-u-spravah-ditej/)

ЦЕНТР СПІЛЬНИХ ДІЙ (https://centreua.org)

(https://www.facebook.com/CentreUA.org/)

(https://www.instagram.com/centreua)

(https://www.youtube.com/@centreUA)

(https://t.me/turborezhym)

ГОЛОВНА
(/)

АНАЛІТИКА
(/ANALYTICS/)

ПРО ЦЕНТР
(/ABOUT/)

ПРОСВІТА
(/EDU/)

КОНТАКТИ
(/CONTACTS/)

БІБЛІОТЕКА
(/LIBRARIUM/)

ПІДПИСАТИСЬ НА РОЗСИЛКУ

E-mail

Підписуючись на розсилку, ви погоджуєтесь з політикою конфіденційності (/privacy-policy/) та умовами використання (/terms/)

УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ
(/TERMS/)

ПОЛІТИКА КОНФІДЕНЦІЙНОСТІ
(/PRIVACY-POLICY/)